

Bezpieczeństwo to silna wspólnota.

Strategia migracyjna dla Polski

FUNDACJA
Polskie
Forum
Migracyjne

**Szanowni Państwo, Posłanki i Posłowie,
Senatorki i Senatorowie**

Polski Rząd rozpoczął w tym roku prace nad Strategią Migracyjną dla Polski. Będzie to dokument wskazujący kierunki myślenia i działania państwa w sprawach dotyczących migracji, a MSWiA zapowiada, że szkic dokumentu zostanie Państwu przedstawiony już niebawem. Z perspektywy organizacji społecznej chcę zwrócić Państwa uwagę na ten ważny temat i zaprosić do lektury pozarządowej wizji takiej strategii.

Zapraszamy, abyście Państwo w toku prac nad Strategią Migracyjną dla Polski sięgali do wiedzy i doświadczenia sektora pozarządowego. Nie tylko Fundacja Polskie Forum Migracyjne, którą reprezentuję, ale większe grono wyspecjalizowanych organizacji zgromadziło na przestrzeni wielu lat imponujące kompetencje w różnych kwestiach związanych z migracją.

**Zachęcamy do korzystania z tego doświadczenia,
opartego o polskie realia i kontekst.**

Oczywiście zawsze warto uczyć się z doświadczeń innych państw – mamy już jednak w Polsce wiedzę o tym, jak budować wielokulturowe społeczności, zapobiegać powstawaniu gett, prowadzić naukę języka polskiego czy skutecznie włączać migrantów i migrantki w rynek pracy. Wiemy, co jest potrzebne, aby drugie pokolenie migrantów nie czuło się wykluczone, jak minimalizować napięcia międzykulturowe, które obserwujemy w innych państwach albo jak zapobiegać nierównościom na rynku pracy. Na te wszystkie kwestie mają Państwo wpływ – chcemy dzielić się z Państwem naszą wiedzą, bo wspólnie możemy wypracować lepsze, skuteczniejsze rozwiązania i uniknąć wielu błędów.

Obecna narracja wokół migracji skupia się na bezpieczeństwie i rynku pracy. To bardzo ważne sprawy. W czasach wielu nawarstwiających się kryzysów i wyzwań potrzebujemy dziś jednak szerszego spojrzenia i znacznie głębszej współpracy międzysektorowej. **Kluczem do bezpieczeństwa jest budowanie w Polsce społeczności, w której ludzie o różnym pochodzeniu doświadczają równego traktowania, budują relacje, stają się wspólnotą.**

Świat zmienia się tak szybko, że wszyscy stale się uczymy. Nieustannie zmieniają się też ramy prawne, w których się poruszamy – szczególne znaczenie ma obecnie europejski Pakt o Migracji i Azylu, którego wdrożenie w Polsce także nas czeka w najbliższych latach. Jako praktycy i badacze migracji i integracji mamy dużo ważnej dla Państwa wiedzy, a przede wszystkim – migracja nas nie przeraża. Rozumiemy wiele jej mechanizmów, znamy jej złożoność, potrafimy przewidzieć skutki podejmowanych decyzji i identyfikować ryzyka.

Zarządzając migracją nie zapominajmy, że część ludzi przybywa do Polski po wolność od prześladowań, po bezpieczeństwo, której nie mają we własnych krajach – te osoby zobowiązaliśmy się chronić. W pierwszych latach po zmianach ustrojowych Polska przystąpiła do Konwencji Genewskiej z 1951 roku o statusie uchodźców. Wspominając własne doświadczenia naruszeń praw człowieka i ciesząc się własną wolnością zobowiązaliśmy się wspierać wolność i prawa innych. Wielokrotnie w historii to Polacy byli uchodźcami. Współtworząc system ochrony praw człowieka i ochrony uchodźców, budując strategię zarządzania migracjami, pamiętajmy – prawa człowieka służą nam wszystkim.

Z poważaniem,

Prezeska Fundacji Polskie Forum Migracyjne

Dlaczego kwestia migracji jest tak ważna?

Strategia migracyjna dotyczy nas wszystkich

Wbrew swojej nazwie strategia migracyjna nie dotyczy tylko migrantów, a całego społeczeństwa. Dokument zdecyduje nie tylko o tym, kto i na jakich zasadach przyjedzie do Polski – ale też, jakie te osoby zajmą miejsce w naszym społeczeństwie, jak ułożymy relacje nowych mieszkańców i lokalnej społeczności, na ile aktywnie będziemy budować między sobą zaufanie. Strategia będzie mieć wpływ na to, jak będą wyglądały nasze społeczności, relacje międzyludzkie i jak nam się będzie razem żyło.

Strategia migracyjna dotyczy wszystkich obszarów życia. Ma wpływ na obszar edukacji (właśnie wprowadzamy wszystkich uczniów z Ukrainy do polskich szkół), rynku pracy i pomocy społecznej (rekordowe wpływy do ZUS dzięki pracy Ukraińców), kultury, biznesu, świata nauki i innowacji, stosunków międzynarodowych Polski. Jest ważna dla funkcjonowania naszego handlu zagranicznego, polityki klimatycznej, energetycznej, społecznej i demograficznej, każdej! Ta strategia dotyczy budowania społecznej spójności i poprawy jakości życia każdego i każdej z nas – ponieważ każda sfera funkcjonowania państwa dotyka tematu migracji.

Migracji będzie więcej

Analizy wskazują jednoznacznie, że migracja na świecie nie ustanie. Mówią o tym jednym głosem dane ONZ, UE, NASA, Banku Światowego i akademickich ośrodków naukowych. Ludzie będą zmieniać kraje zamieszkania. Polska należy do tych obszarów, które według wszelkiego prawdopodobieństwa będą celem migracji. Obecnie na świecie jest ponad 280 mln migrantów i migrantek* – to ponad 3,5 procent globalnej populacji. 120 milionów z nich to osoby przymusowo wysiedlone**, liczba ta podwoiła się w ciągu ostatniego dziesięciolecia. Wszystkie analizy prognozują wzrost tych liczb – z powodu wojen, konfliktów, a także zmian klimatu.

Na przestrzeni ostatnich lat znacząco zmieniła się dysproporcja między tymi grupami – obecnie blisko połowa ludzi migruje, bo nie ma innego wyjścia.

* Dane IOM, <https://publications.iom.int/books/world-migration-report-2024>

** Dane UNHCR <https://www.unrefugees.org/refugee-facts/statistics/>

Rozmawiamy o nowych bliskich

Już w następnym pokoleniu każde dziecko w Polsce będzie miało znajomych z doświadczeniem migracji, a wiele będzie pochodziło z rodzin wielokulturowych. Niemal każdy będzie mieć kontakt z osobą z doświadczeniem migracji wśród rodziny i przyjaciół, w pracy albo w usługach.

Nasze zadanie to trzeźwo przyjrzeć się zmianom, które zachodzą, zrozumieć je i przygotowywać na nie społeczeństwo.

Potrzebujemy zacząć inaczej myśleć o ludziach, którzy do Polski przybywają – jak o sąsiadach, przyjaciółach, przyszłych członkach naszych rodzin. Ludziach, z którymi wspólnie stworzymy społeczeństwo. O bliskich.

Korzyści z migracji

Ponad 80 procent osób z Ukrainy utrzymuje się w Polsce z własnej pracy. Wpływy z tej pracy do budżetu państwa przekraczają rocznie 2 mld złotych. Z obecności migrantów w Polsce budżet państwa i wiele sektorów gospodarki czerpią konkretne zyski.

Wiele badań i dyskusji w ostatnich miesiącach dotyczy osób z Ukrainy i ich dalszych życiowych planów. Duża część aktywnych zawodowo osób rozgląda się za możliwością wyjazdu z Polski – poszukują pracy zgodnej z wykształceniem, pozwalającej na godne życie. Powinniśmy zabiegać o zatrzymanie tych osób. Tymczasem średnia pensja osoby z Ukrainy nie przekracza obecnie minimalnej krajowej.

Według wielu ekspertów, 1/3 do 2/3 obecnej społeczności ukraińskiej zostanie w Polsce już na stałe. Obecnie około 10% społeczeństwa w Polsce ma korzenie migracyjne. Około 2/3 z nich (2 miliony) to osoby z Ukrainy, 1/3 (około milion) to osoby z innych krajów. Klarowny obraz zmieniającej się struktury społecznej przedstawia na przykład ZUS informując o osobach ubezpieczonych w Polsce.

Obecność pracujących migrantów i migrantek jest niezaprzeczalnie korzystna dla Polski, jednak podkreślamy – warto myśleć o długoterminowym budowaniu relacji społecznych, a nie traktować osoby migrujące wyłącznie jako ręce do pracy.

Polska gospodarka potrzebuje migracji

Na polskim rynku brakuje rąk do pracy – według sektora biznesu potrzebujemy co najmniej dwustu tysięcy ludzi rocznie, aby zapełnić tę lukę. Warto też wskazać na inne dane:

- populacja Polski zmniejsza się o ponad sto tysięcy osób rocznie (GUS: 123 tysiące w 2023 roku). Ten trend utrzymuje się od dawna, mimo wysiłków władz nie obserwujemy poprawy. Wskaźnik dzietności gwarantujący zastępowalność pokoleń wynosi 2,1 (210 dzieci na 100 kobiet) – obecnie wskaźnik ten w Polsce wynosi 1,2.
- jesteśmy społeczeństwem coraz starszym (GUS: 25% osób powyżej 60 roku życia w roku 2024, prognoza na 2050 to 40%).
- poziom rozwoju gospodarczego Polski jest dobry, jest tu miejsce do życia i pracy dla migrantek i migrantów.

Część ekspertów opowiada się za wypełnianiem luk na rynku pracy pracownikami z innych państw. Część skłania się do przygotowywania Polski do zmniejszania populacji. Cichną głosy dotyczące promowania dzietności – dotychczasowe wysiłki rządów w tej dziedzinie nie przynoszą efektów.

Cała trudność w budowaniu strategii to tak zarządzić przepływem osób, aby Polska, rozumiana jako wspólnota, nie tylko jako rynek, na tym skorzystała.

Jednocześnie obserwujemy wzrost nadużyć wobec migrantów na rynku pracy, wykorzystanie pracownicze, także przypadki handlu ludźmi. Poszanowanie praw i godności osób migranckich nie tylko służy im samym, wzmacnia też nasze społeczeństwo.

Prognozy migracyjne

Analizując sytuację w Polsce, potrzeby naszego rynku pracy i procesy demograficzne musimy pamiętać, że migrację generuje też sytuacja w innych krajach: poczucie bezpieczeństwa i możliwości życia.

Co już wiemy o przyszłości:

- Sytuacja w Ukrainie nie ustabilizuje się szybko. Ukraina potrzebuje powrotu swoich obywateli do kraju. Wielu uchodźców nie będzie jednak chciało wrócić. Również w przypadku zakończenia wojny specjaliści przewidują dalszą migrację osób z Ukrainy.
- W wielu krajach na świecie nie jest bezpiecznie, a ludzie potrzebują ochrony międzynarodowej. Rok temu na świecie toczyło się 59 wojen i konfliktów wewnętrznych*. Również w Europie nabrzmiewają nowe. UNHCR wskazuje, że liczba osób przesiedlonych przymusowo osiągnęła w tym roku rekordowy poziom 120 milionów ludzi. W przyszłości należy spodziewać się kolejnych ruchów uchodźczych.
- Ważnym powodem migracji dla rosnącej grupy ludzi są zmiany klimatu. Odczuwalne również w Polsce, w niektórych częściach świata uniemożliwią dalsze życie: z powodu temperatur, powodzi, suszy czy zmian poziomu morza. Niedawno opublikowane dane ONZ mówią o liczbie 1,5 miliarda ludzi, którzy już migrują albo wkrótce będą potrzebowali innego miejsca do życia. Większość z nich znajdzie bezpieczne miejsce stosunkowo blisko swojego miejsca zamieszkania. Część będzie szukać bezpieczeństwa w Europie.

Bezpieczeństwo jest ważne dla wszystkich

Odmieniamy dziś to słowo przez wszystkie przypadki. Jednak warto zastanowić się nad nim głębiej. Odgradzanie się od innych nie zapewni nam bezpieczeństwa. Sami dla siebie, nawet najlepiej ogrodzeni, nie jesteśmy bezpieczni. Co roku Polki i Polacy dopuszczają się około 500 zabójstw, półtora tysiąca gwałtów, policja odnotowuje tysiące przestępstw (blisko 800 tysięcy w 2023 r.). Opinię publiczną dość systematycznie poruszają przypadki okrucieństwa polskich obywateli, także wobec dzieci.

My, ludzie, jesteśmy bardzo różni, migranci także.

Oczywiście, potrzebujemy walczyć z przestępczością każdego rodzaju, której dopuszczają się ludzie.

Tak, są migranci, którzy dopuszczają się przestępstw, podobnie jak są tacy Polacy. Trzeba pamiętać jednak, że znakomita większość ludzi przybywa do Polski właśnie po bezpieczeństwo, przewidywalność, przestrzeganie praw i możliwość spokojnego życia.

Myśląc o bezpieczeństwie państwa warto też – oprócz perspektywy militarnej – poświęcić więcej uwagi budowaniu lokalnych społeczności i relacji między ludźmi. O naszym bezpieczeństwie decydują nie tylko czołgi, samoloty, drony i armia. Równie ważne są solidarność i wzajemne wsparcie w trudnej sytuacji w ramach lokalnych wspólnot. Budowanie relacji, budowanie współodpowiedzialności za Polskę przez jej zróżnicowanych mieszkańców, poczucie przynależności – to narzędzia do budowania bezpieczeństwa, w które powinniśmy inwestować. Doświadczenia Ukrainy na przestrzeni ostatnich lat jasno pokazują, jak ogromną rolę w obronie ma mobilizacja społeczeństwa. Polska ma zresztą w tej kwestii własne doświadczenia.

* wg. The Peace Research Institute Oslo [<https://www.prio.org/publications/14006>]. Polecamy śledzić również International Crisis Group – monitoruje dziesiątki miejsc kryzysowo-konfliktowych na świecie i śledzi ich rozwój.

Nie ma idealnego rozwiązania, są dobre wskazówki

Ważne lekcje z innych państw

Bądźmy szczerzy: nie ma modelowych rozwiązań. Nie istnieje schemat, który po prostu możemy skopiować i wdrożyć w Polsce. Jest natomiast wiele dobrych (i złych) praktyk, z których możemy się uczyć. Dziś część państw europejskich przygląda się i uczy również od Polski, obserwując nasze doświadczenia przyjęcia uchodźców z Ukrainy, ale i nasze błędy.

Dobre polityki migracyjne wspiera:

Myślenie o Polsce jako wspólnocie ludzi różnych.

Wspólność nie służy dzieleniu ludzi na lepszych i gorszych, dyskryminacja i pogarda wobec inności, budowanie anymigracyjnej narracji w celach politycznych. Budując społeczeństwo inkluzywne, otwarte, tworzymy je dla naszych dzieci, wnuków i dla samych siebie.

Szczerłość i działanie z przekonaniem. W budowaniu społeczności nie sprawdzają się ruchy pozorne: deklaratywna otwartość, pozorna równość. To przykrywką dla dyskryminacji i nierówności, czego doświadcza wiele krajów zachodnich. Integracja społeczna musi zakładać autentyczną równość wobec prawa, autentyczną ochronę ze strony państwa przed wyzyskiem i dyskryminacją i jasne zasady, które ludziom są znane. Wymaga to poważnego podejścia do przestępstw z nienawiści, mowy nienawiści, realnej, a nie deklaratywnej, równości wobec prawa.

Rozwiązywanie problemów społecznych. Migranci łatwo stają się kozłem ofiarnym i skupiają społeczną niechęć, gdy państwo nie rozwiązuje problemów systemowych, które dotyczą wszystkich. To nie wina migrantów, że radykalnej poprawy wymaga system ochrony zdrowia albo rynek mieszkań czy system opieki nad osobami starszymi czy z niepełnosprawnością. Obecnie w Polsce obserwujemy na przykład, że pilnej poprawy wymagają system wsparcia dla dzieci bez opieki (na przykład, brak wsparcia dla dzieci migrantów, które przybywają do Polski bez rodziców), albo system wsparcia dla osób starszych, które nie są i nie będą samodzielne.

Uznanie wartości zawodów związanych z budowaniem spójności społecznej. Potrzebujemy podniesienia rangi, wzmocnienia i dofinansowania zawodów nauczycielskich i pracy socjalnej. Potrzebujemy też większej liczby specjalistów znających się na spójności, dialogu, stosunkach międzykulturowych. Integracja, budowanie relacji wymagają systemowych inwestycji.

Szerokie spojrzenie na człowieka. Niejedno państwo popełniło błąd sprowadzania ludzi wyjątknie jako rąk do pracy. Każdy człowiek ma w życiu różne potrzeby, pełni różne role, przechodzi różne etapy. Osoby z doświadczeniem migracji potrzebują nie tylko pracy i dachu nad głową. Także poczucia życiowego spełnienia: szacunku, przyjaźni, możliwości rozwoju. Potrzeby człowieka zmieniają się z czasem – planując przyszłość Polski trzeba myśleć o migrantach dziś, ale też o nich jako rodzicach dzieci, które dopiero przyjdą na świat i o nich jako dziadkach.

Świadome budowanie różnorodnych społeczności.

Integracja nie odbywa się przez osmozę, relacje, wzajemne zrozumienie i akceptacja nie zawsze dojrzewają samoistnie. Nie wystarczy sam czas i cierpliwość. W budowanie relacji społecznych potrzeba włożyć konkretny wysiłek i środki. Tak, poświęcić czas, ale też nauczyć ludzi rozumienia i pokonywania różnic kulturowych. Również – zrozumienia, że dogadanie się z „innymi” jest w naszym interesie. Integracja to proces dwustronny, wymagający równego zaangażowania.

Poczucie współodpowiedzialności i troski ze strony osób z doświadczeniem migracji. Pojawia się dopiero, gdy ludzie czują się przyjęci. Będą czuli się odpowiedzialni za swoje nowe miejsce do życia, gdy będą mieli na nie wpływ, gdy będą czuć się bezpiecznie.

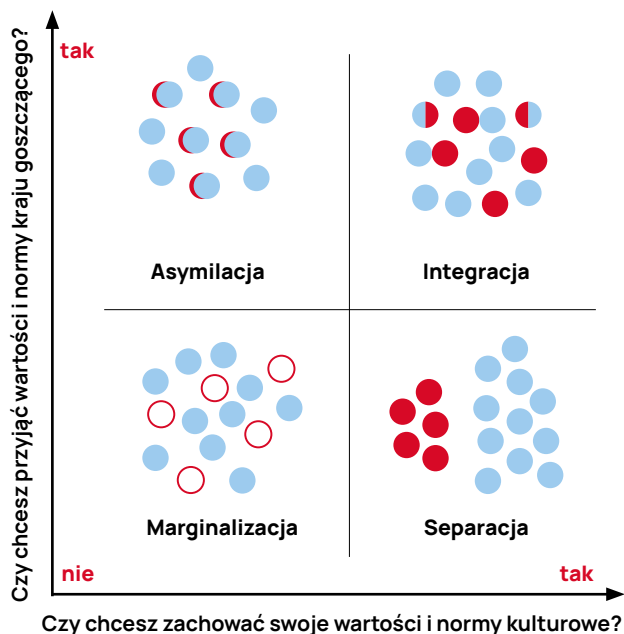
Spójność działań państwa. Potrzebujemy więcej synergii, uporządkowanych działań wielosektorowych, które będą zmierzały do wspólnego celu, którym powinno być bezpieczeństwo i dobrostan naszych wspólnot zbudowane na relacjach i zaufaniu ludzi do siebie wzajemnie. Nie jest możliwe rozwijanie polskiego biznesu, którego wiele obszarów bazuje obecnie na pracownikach zza granicy, bez budowania społecznej akceptacji dla ich obecności, bez możliwości edukacji i podnoszenia kwalifikacji tych osób, dawania szans rozwoju ich dzieciom, możliwości realizowania nie tylko elementarnych potrzeb życiowych, ale też marzeń.

Mechanizmy integracji

Badania naukowe pokazują, że w krajach docelowych osoby z doświadczeniem migracji przyjmują różne „strategie przetrwania”, tzw. **strategie akulturacyjne**.

Podświadomie odpowiadają sobie na dwa pytania: na ile chcą utrzymywać więź ze swoją kulturą pochodzenia, a na ile budować więzi z nową (w naszym przypadku polską). W zależności od odpowiedzi na te pytania przyjmują (nadal bardzo wewnętrznie zróżnicowane) cztery rodzaje „strategii”: to **separacja, asymilacja, integracja i marginalizacja**.

Strategie akulturacyjne Johna Berry'ego:

Osoby bardzo przywiązane do własnej kultury i zdeterminowane, aby utrzymać z nią więź, a jednocześnie niezainteresowane kulturą nowego kraju przyjmują często strategię **separacji**. Taka strategia sprawia, że unikają kontaktów z „tubylcami”, mają mniejszą motywację do nauki języka, trzymają się w swoim gronie. W długiej perspektywie taka strategia sprawia, że w krajach docelowych powstają getta. W krótkiej – pozwala ludziom powoli budować nowe relacje i czuć się bezpiecznie.

Osoby, dla których kontakt z własną kulturą jest mniej ważny, a które bardzo chcą poznać i przyjąć nową kulturę – wchodzą w strategię **asymilacji**. W potocznym języku czasami mówimy, że asymilacja jest świetnym rozwiązaniem, ponieważ nowoprzybyli jakby wtapiają się w przyjmującą społeczność. Nie zawsze tak się jednak dzieje. W przypadku odrzucenia albo niemożności „wtopienia się” osoba przeżywa rozczarowanie, które rodzi poczucie wykluczenia i gniew. Odcinanie się od własnych korzeni niewielu ludziom służy.

Osoby, które odrzucają zarówno swoją kulturę pochodzenia, jak nową kulturę kraju goszczącego wybierają strategię **marginalizacji**. Efektem strategii są ludzie pozbawieni kulturowego układu odniesienia, systemów wartości, odrzucający zarówno środowisko swojego pochodzenia jak to, w którym obecnie żyją. Ta strategia niesie ryzyko, że osoba jest nastawiona do świata wrogo, nie przyjmuje jego zasad, nie chce być częścią społeczeństwa. Potrzebę poczucia przynależności osoby z tej grupy czasem realizują w gangach i grupach przestępczych. To ta część osób z doświadczeniem migracji, których się obawiamy.

Wreszcie, istnieją ludzie, bardzo liczni, którzy kulturę kraju pochodzenia i kulturę kraju goszczącego w sobie splatają, budują nowy indywidualny dla siebie świat wartości, który łączy idee wyniesione z domu i kulturę i wartości Polski. To strategia **integracji**, która społecznie jest najbardziej korzystna: osoby są osadzone w swoich kulturach, mają poczucie przynależności i zakorzenienia, ale też rozumieją kulturę i relacje społeczne w nowym kraju i chcą w nich uczestniczyć. Osoby przyjmujące tę strategię chętnie uczą się języka, poznają kulturę nowego kraju, budują relacje i współtworzą społeczności.

Strategia migacyjna to jakby suwak, który zmienia położenie punktu przecięcia się linii na naszym wykresie. Decyduje, które pola będą duże, które małe. **To nasze narzędzie do skłaniania osób do przyjmowania mile widzianej i korzystnej dla naszego kraju strategii – integracji.** Pracując nad strategią nie sprawimy, że wszyscy będą znakomicie zintegrowani – ludzie nadal będą przyjmować różne taktyki i modele działania. Dajemy jednak ludziom przestrzeń i możliwości, aby budować zdrowe społeczne relacje, tworzyć wspólnoty, które będą w stanie porozumiewać się, liczyć na siebie, być dla siebie bezpieczne.

Pozarządowa Strategia Migracyjna dla Polski

Jeśli tylko sytuacja w Polsce będzie ekonomicznie i politycznie stabilna, Polska będzie miejscem docelowym dla migrantów i uchodźców. Będzie ich więcej niż dziś. Powstrzymanie migracji nie wydaje się ani możliwe ani zasadne – dla wielu osób zmiana kraju pobytu będzie kwestią życia lub śmierci. Strategia migracyjna powinna być zatem odpowiedzią na pytanie: nie „czy”, a „jak” przyjmiemy naszych nowych sąsiadów.

Taka idea przyświecała nam, gdy pisaliśmy *Pozarządową Strategię Migracyjną dla Polski*. To dokument wypracowany wspólnie przez Konsorcjum Migracyjne. Przedstawia założenia dokumentu, który w naszej ocenie godzi interesy bezpieczeństwa państwa z potrzebami bezpieczeństwa osób, które do Polski przybywają. Uwzględnia perspektywy praw człowieka, długoterminowe wyzwania dla Polski i interes społeczny naszego kraju. **Przytaczamy fragmenty tego dokumentu i zapraszamy do lektury całości.**

Preambuła

Wierzmy, że prawa i wolności człowieka wywodzące się z godności jednostki są fundamentem, na którym powinna być budowana każda polityka państwa. Jesteśmy przekonani i przekonane, że tworzeniu wszystkich przepisów, procedur, strategii, jak również działaniu instytucji publicznych i niepublicznych, musi przyświecać cel, jakim jest zachowanie i przestrzeganie godności każdego człowieka.

Nie łudzimy się, że nasz kraj ominą zachodzące na świecie procesy migracyjne czy demograficzne. Polska w przyszłości będzie albo znacznie rzadziej zaludniona, albo zróżnicowana kulturowo. Wierzmy, że teraz mamy szansę myśleć o długofalowym rozwoju naszego kraju i zadbać o to, aby zróżnicowane społeczeństwo mogło utworzyć wspólnotę, aby ludzie byli dla siebie dobrymi sąsiadami i sąsiadkami, czuli się razem bezpiecznie, aby mieli równy dostęp do praw i świadomość obowiązków.

Proponowana przez nas poniżej polityka migracyjna opiera się na dwóch fundamentalnych założeniach:

- Podkreślaniu i przypominaniu znaczenia **godności** ludzkiej, która jest podstawą wszelkich praw oraz która powinna przyświecać działaniom instytucji publicznych powołanych do zapewnienia ochrony i odpowiedniego wsparcia wszystkim osobom przebywającym na terenie Polski, niezależnie od ich narodowości.
- Wzmacnianiu poczucia **solidarności** Polek i Polaków z innymi ludźmi oraz budowaniu **wspólnoty** wszystkich osób, które mieszkają na terytorium Polski, niezależnie od ich statusu prawnego, narodowości czy innych cech osobistych. Wspólnota w naszym rozumieniu to spójna społeczność włączająca wszystkich swoich członków i członkinie, którzy szanują się wzajemnie i są dla siebie wsparciem. Wspólnota ta powinna być oparta o wartości wyływające z zasad laickiego, liberalnego oraz demokratycznego państwa prawa urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej, które przestrzega praw mniejszości oraz chroni wszystkich swoich członków i członkinie.

I. Dostęp do terytorium i pobyt w Polsce

1. Władze Polski powinny promować i rozwijać różne sposoby legalnego wjazdu do Polski oraz pobytu i pracy w naszym kraju.

2. Prawo do ubiegania się o ochronę międzynarodową jest jednym z podstawowych praw każdego człowieka. Prawo to powinno być bezwarunkowe, a jego realizacja zagwarantowana przez możliwość złożenia wniosku o ochronę na terytorium RP, jak i na granicy państwa. Niedopuszczalne jest zamykanie granic przed osobami poszukującymi ochrony oraz odpychanie ich od granicy.

3. W procedurach administracyjnych (w tym w procedurze uchodźczej) migranci i migrantki powinni być traktowani podmiotowo, a ich prawa powinny być bezwzględnie przestrzegane. Decyzje w ich sprawach nie mogą być podejmowane arbitralnie, każda z nich powinna być poddana kontroli sądowej, a działania urzędów muszą być transparentne oraz jednolite w całym kraju.
(...)

II. Bezpieczeństwo i dobrostan jednostki

15. Poczucie bezpieczeństwa jest jedną z fundamentalnych potrzeb człowieka i jednocześnie warunkiem zintegrowanego funkcjonowania w społeczeństwie. Dotyczy zarówno Polek i Polaków, jak i osób nowo przybywających.

16. W przypadku osób w sytuacji migracyjnej szczególne znaczenie ma poczucie bezpieczeństwa związane z ich legalnym pobytom, ochroną przed dyskryminacją, wykorzystywaniem oraz przemocą, w tym motywowaną uprzedzeniami.

17. Poczucie bezpieczeństwa jest także pochodną relacji społecznych. W różnorodnym społeczeństwie mogą się pojawiać napięcia i konflikty na tle narodowościowym, rasowym, religijnym, kulturowym czy innym. Na władzach publicznych spoczywa obowiązek przeciwdziałania sytuacjom prowadzącym do eskalacji konfliktów czy nawet przemocy poprzez prowadzenie działań edukacyjnych czy mediacyjnych.

(...)

20. Odpowiedzialnością władz publicznych jest zapobieganie dyskryminacji we wszystkich sferach życia społecznego.

21. Praca wykonywana przez migrantów i migrantki musi podlegać szczególnej ochronie ze strony instytucji państwowych. Konieczne jest zadbanie o bezpieczne warunki pracy osób przyjeżdżających: nie wolno dopuszczać do wykorzystywania na poziomie systemowym.

III. Integracja i wspólnota

26. Integracja jest dobrowolnym oraz dwustronnym procesem zachodzącym pomiędzy imigrantami i imigrantkami a przedstawicielami społeczeństwa przyjmującego.
(...)

29. Inicjowanie procesów integracyjnych leży przede wszystkim po stronie społeczeństwa przyjmującego, instytucji publicznych, organizacji i sieci społecznych. To właśnie Polki i Polacy mają kluczowe znaczenie w procesie integracji. Nie mogą oni tylko czekać, obserwować lub wspierać wysiłków migrantów i migrantek, ale powinni aktywnie uczestniczyć w budowaniu nowej wspólnoty, współtworzyć ją z nowymi mieszkańcami i mieszkankami.
(...)

31. Wspólnota opiera się na uzgodnionych podstawowych wartościach, których przestrzegają wszyscy jej członkowie i członkinie. Jej idea zakłada otwarcie na nowe osoby i włączenie tych, które te wartości podzielają. Wartości te wynikają z zasad demokratycznego państwa prawa, oparte są na ochronie i poszanowaniu praw jednostki, w tym prawa do wyboru indywidualnej drogi życiowej, oraz zakazują stosowania jakiegokolwiek formy przemocy.
(...)

33. Jedną z kluczowych kwestii w kształtowaniu programów integracyjnych, stawiania celów i ich realizacji jest uczestnictwo migrantów i migrantek w procesie ich tworzenia.
(...)

35. Na władzach publicznych ciąży obowiązek informowania nowych członków i członkiń naszej wspólnoty o tym, jak działa nasze państwo i jego instytucje,
(...)

IV. Solidarność globalna

39. Polska jako część wspólnoty międzynarodowej ma prawny obowiązek przyjmowania uchodźców z miejsc, w których ich życie i bezpieczeństwo są zagrożone.
(...)

43. Odpowiedzialnością władz publicznych jest zapewnienie, że biznes i firmy współpracujące z innymi krajami (przede wszystkim firmy państwowe) przestrzegają praw człowieka, nie wykorzystują społeczności tam mieszkających lub nie degradują środowiska dla zysku. Działania biznesu, które wskazują na jego odpowiedzialność za społeczność tak lokalną, krajową, jak i globalną wyrażają się m.in. w zachowaniach takich jak: dbałość o prawa pracownicze, troska o środowisko naturalne, odpowiedzialność za działania partnerów biznesowych.

Fundacja Polskie Forum Migracyjne działa na rzecz migrantów i migrantek w Polsce od 2007 roku. Wspieramy integrację osób z doświadczeniem migracji w Polsce i budujemy kompetencje polskich urzędów i instytucji do pracy w zróżnicowanym kulturowo środowisku. Współtworzymy Konsorcjum Migracyjne, które skupia dziewięć organizacji wyspecjalizowanych w pracy na rzecz migrantów, a gromadzi wokół siebie 51 organizacji migracyjnych z całej Polski.

Jako PFM pracowaliśmy pod rządami trzech prezydentów, pięciu premierów, pięciu składów parlamentów. Rozumiemy polskie realia, historię i specyfikę. Bardzo dobrze rozumiemy też zjawisko migracji, na własnej skórze doświadczamy różnorodności i zmiany – obecnie około połowę zespołu Fundacji stanowią osoby z doświadczeniem migracji.

www.forummigracyjne.org

+48 692 913 993

info@forummigracyjne.org

Wspieramy wszystkich, bez względu na kraj pochodzenia, płeć, pochodzenie etniczne, narodowość, wyznanie, światopogląd, niepełnosprawność, czy wiek.

Fundacja Polskie Forum Migracyjne zajmuje się:

- edukacją (szkoleniami dla osób pracujących z dziećmi z doświadczeniem migracyjnym, psychoedukacją i edukacją wielokulturową dla dzieci),
- wsparciem psychologicznym dzieci i dorosłych z doświadczeniem migracyjnym,
- wsparciem informacyjnym (prawnym, doradczym, prowadzi infolinię dla migrantów i migrantek),
- wsparciem kobiet, zwłaszcza w okresie okołoporodowym,
- wsparciem bezpośrednim (caseworking),
- lokalnymi działaniami integracyjnymi,
- rzecznictwem.

Konsorcjum organizacji społecznych działających na rzecz migrantów i uchodźców tworzą: Amnesty International Polska, Fundacja Nasz Wybór, Fundacja Polska Gościnność i grupa nieformalna Chlebem i Solą, Fundacja Polskie Forum Migracyjne, Helsińska Fundacja Praw Człowieka, Migrant Info Point (Fundacja Centrum Badań Migracyjnych), Stowarzyszenie Homo Faber, Stowarzyszenie Interwencji Prawnej oraz Stowarzyszenie NOMADA.

www.konsorcjum.org.pl

konsorcjum@konsorcjum.org.pl

„Bezpieczeństwo to silna wspólnota.
Strategia migracyjna dla Polski”

Warszawa, sierpień 2024

Wydawca: Fundacja Polskie Forum Migracyjne

Tekst: Agnieszka Kosowicz

Dokument *Pozarządowa Strategia Migracyjna*

dla Polski został opracowany przez zespół w składzie:

Aleksandra Chrzanowska, Izabela Czerniejewska, Anna Dąbrowska, Aleksandra Demko, Aleksandra Fertlińska, Myroslava Keryk, Witold Klaus, Agnieszka Kosowicz, Maciej Mandelt, Agnieszka Mikulska-Jolles, Anna Olchowska, Ewa Ostaszewska-Żuk, Magdalena Nazimek-Rakoczy, Maria Złonkiewicz

© Treść niniejszej publikacji lub jej fragmenty mogą być wykorzystywane wyłącznie za podaniem źródła.

U progu politycznej dyskusji o strategii migracyjnej państwa chcemy zachęcić do świeżego spojrzenia na temat migracji, budowanie polityk opartych o rzeczywiste potrzeby naszego państwa, nie lęki i stereotypy. Budowanie spójnych, bezpiecznych wspólnot międzykulturowych jest możliwe i stanowi ważny element budowania bezpieczeństwa.

Projekt realizowany dzięki
wsparciu Funduszu Tutaj
organizowanego przez
Ashokę.

